

необхідності ставилися до факту смерті. Вони були переконані, що існування на цій землі припиняє лише їх тіло, а душа відходить у небеса. Тому великого значення надавалося її стану: намагалися не грішити, частіше сповідатися і приймати Святе Причастя.

У похоронних звичаях українців обряди, які стосуються покійника, переплелися з обрядами, що спрямовані на охорону живих. З одного боку - турбота про тіло і душу померлого, бажання віддати йому належну шану, з іншого - намагання охоронити від покійника членів сім'ї, навіть жителів села, а також домашніх тварин, посіви тощо.

У різних етнографічних районах України виконувались похоронні та поминальні обряди. На Гуцульщині, наприклад, на знак того, що в хаті хтось помер, на вікні знадвору вішали білу перемітку, а перед хатою розкладали велике вогнище. Хтось із родичів трубив на трембіті ритуальну сумну мелодію. На Лемківщині до сьогоднішнього дня у вікні хати, де є покійник, ставлять свічку.

У день похорону присутні прощалися з покійником, ніби прощали всі його провини.

Після поховання влаштовували поминки, ритуальний обід. Поминали покійника через дев'ять днів («дев'ятини»), сорок («сороковини») і через рік («роковини»). Щорічно через тиждень по Великодню, на Провідну неділю, а в деяких регіонах — і на Зелені свята, люди цілими сім'ями йшли помолитися на могили близьких і родичів.

***

Сьогодні в Україні відбувається відродження народних християнських

обрядів і звичаїв, що пов'язані з народженням і смертю людини, створенням нею сім'ї, вихованням дітей тощо. Важливо, щоб у кожному етнографічному районі, в кожному місті та селі дотримувалися і передавали наступним поколінням свої традиції, які всі разом творять самобутній родинний лад українців.

Пам'ятаймо слова митрополита Андрія Шептицького: *«...слаба та й нещасна така суспільність, що складена з нещасливих родин».*

Список використаної літератури:

- ❖ Українська родина. Обряди і традиції [Текст] : [етногр. нариси, наук. розвідки, польові дослідж.] / [Л. Орел [та ін.] ; [упоряд.] Лідія Орел. - Київ : Вид-во ім. Олени Теліги, 2015. - 510 с. : іл. - Бібліогр.: с. 507-508.
- ❖ Українські традиції [Текст] / упоряд. та передм. О. В. Ковалевського ; худож. – оформ. І. В. Осипов. – Харків : Фоліо, 2004. – 573 с. - (Перлини української культури).

Вас зацікавила інформація про традиції українського народу? Запрошуємо до нашої бібліотеки, де Ви дізнаєтесь багато інших цікавих фактів про родинні звичаї та традиції нашого народу.

Контактна інформація:

м. Київ, вул. Сабурова, 8.

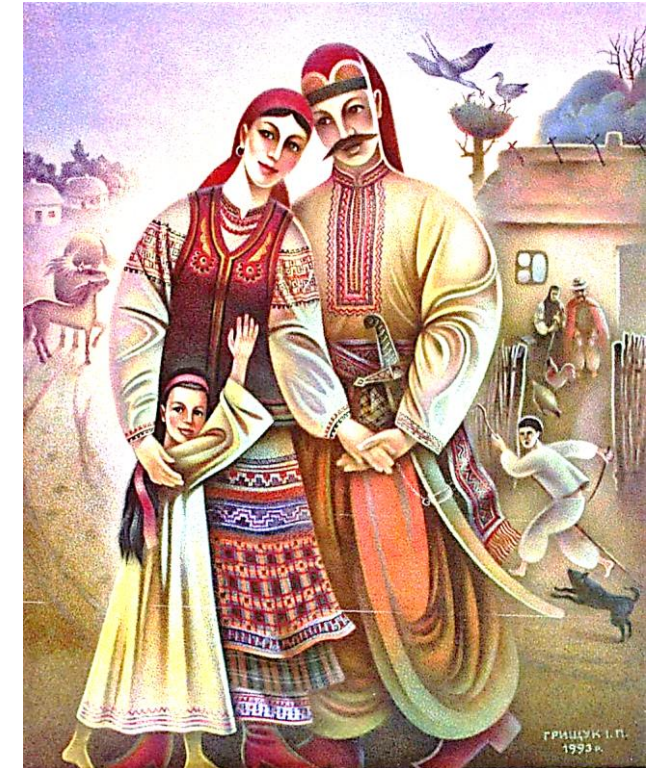
(044)530- 85-50.

e-mail: libraryn151@ukr.net

Довідка підготовлена за матеріалами фондів бібліотеки та інтернет-ресурсів

Централізована бібліотечна система
Деснянського р-ну м. Києва
Бібліотека № 151

РОДИННІ ЗВИЧАЇ ТА ТРАДИЦІЇ УКРАЇНСЬКОГО НАРОДУ

П а м ' я т к а

Київ-2017

Шановні друзі бібліотеки!

Вашій увазі пропонуємо пам'ятку, підготовлену до Дня матері та міжнародного Дня сім'ї, яка знайомить Вас із традиціями українського народу що передаються із покоління в покоління.

Найважливіші етапи життя людини і окремі стадії розвитку сім'ї завжди супроводжувалися різноманітними обрядами і звичаями. До традиційної сімейної обрядовості належать обряди, пов'язані з біологічним циклом існування людини — **народженням** (пологові звичаї та хрестини), **одруженням** (шлюб і весілля), **смертю** (похорон і поминки).

Пологові обряди і звичаї.

В Україні з минулих століть і до нашого часу існує переконання, що новонароджену дитину, особливо хвору чи кволу, слід якнайшвидше охрестити. Таким чином переслідувалася подвійна мета: охоронити її від усього злого і прилучити до християнської громади, очистивши від першородного гріха. Мамі дозволяли ходити до церкви лише після здійснення церковного обряду «виводу», що символізував очищення.

У церковному обряді хрещення на перший план виступають хресні мама і тато (куми). Хресні шанувалися нарівні з близькими родичами. Для похресника куми були другими батьками, оскільки мали обов'язок опікуватися дитиною, брати якомога більшу участь у її вихованні, допомагати у скрутну хвилину. За звичаєм у куми обирали людей, які мали своїх дітей. Вважалося доброю прикметою, коли кума була вагітною.

Під час хрещення у церкві дитині давалося ім'я. Серед українців побутувала думка, що гарно обране ім'я має сприяти щастю та добробуту немовляти. Часом траплялися випадки, коли позашлюбній дитині давали негарне ім'я на ознаку незаконного її народження.

Весільна обрядовість.

Традиційний український обряд весілля умовно поділяється на три цикли: перед весільний, власне весільний і після весільний.

До перед весільного циклу належать обряди, пов'язані з досягненням згоди молодих і їх родин на шлюб: запити, сватання, оглядини й заручини.

Запити — це попереднє розвідування родиною молодого про наміри батьків молодої.

Сватання — перша зустріч представників молодого з молодою та її батьками для досягнення згоди на шлюб.

Увесь перед весільний цикл обрядовості тривав два-три тижні, інколи — місяць. Після сватання відбувалися оглядини (обзорини) і заручини. Батьки нареченого під час оглядин намагалися продемонструвати свій добробут.

Заручини — це своєрідне закріплення остаточної згоди на шлюб і прилюдне оголошення цієї події. Після заручин ні дівчина, ні хлопець не мали права відмовлятися від шлюбу без вагомих на те причин. Відмова сприймалася як образа і безчестя, тому їх треба було матеріально відшкодувати.

Власне весільна обрядовість починалася із запрошення гостей на весілля. У більшості регіонів України ще до 30 - 40-х

років XX ст. молода ходила з друзями селом у святковому народному українському одязі, прикрашена квітами і стрічками. Молодий з друзями просив на весілля свою родину.

В Україні після шлюбу в більшості випадків молоді поверталися до дому молодої. Там їх біля надвірного порога зустрічали батьки. Молоді тричі вклонялися їм, батьки ж благословляли дітей і підносили хліб-сіль.

Наприкінці весілля у домі молодої відбувався останній її викуп - «весільний пропій». Після цього пізно ввечері молоду виряджали до дому чоловіка. Її родичі передавали родичам і боярам посаг, вона виходила на подвір'я, а в той час гості співали пісні, в яких була туга і сум за рідною домівкою.

За народними віруваннями, віз з молодими і посагом мав переїхати через вогонь, щоб запобігти лихові і «очистити» молоду. Молодих зустрічали свекор і свекруха у вивернутому кожусі, які обсипали їх пшеницею. Молоду супроводжували дві-три свашки з її родини, які стелили шлюбну постіль.

Останній після весільний обряд — калачини (Гуцульщина), честь, дякування (Львівщина), хлібини (Хмельниччина, Волинь) або розхідний борщ - відбувався через місяць після весілля. Молодий купував калачі й напої, кликав весільних батьків та інших гостей, щоб запити своє газдівство. Цей останній акорд весілля відбувався зі співами і танцями.

Похоронна і поминальна обрядовість.

Віруючі люди похилого віку здебільшого спокійно, з усвідомленням